

שאלות על מעברים מבית הספר הסידי לעל-יסודי (חטיבת ביניים ותיכון)

1. מה מאפיין מעבר?

מעבר הוא שינוי של מצב, דרישה, מיקום ועוד. עם כל שינוי חדש ואפילו כזה שרצוי לנו ביותר, התבניות הישנות מתערערות ומתפרקות עד שתתבססנה אחרות, חדשות במקומן. לכן כל שינוי מלווה באי נוחות, לחץ ונסיגה זמנית.

2. האם ניתן להתכונן לקראת מעבר ומה ניתן לעשות?

הכנה היא דבר חיובי, המשפר את תחושת השליטה ומצמצם חוויה של אי וודאות. לקראת מעבר לבית ספר חדש, ניתן להתכונן במספר רמות:

1. ברמה לימודית – לצמצם פערים לימודיים אם ישנם, ולשפר יכולות ארגון (כולל מקום פיסי ללמידה בחדר, שולחן מתאים, כלי כתיבה ומחברות).
2. ברמה קונקרטי (פיסית) – היכרות עם מבנה בית הספר מראש. היכרות עם המורים, במיוחד עם המחנכת. מומלץ לדעת מהיכן יוצאת ההסעה ללימודים. ניתן לשוחח עם בוגרי בית הספר לגבי התנהלות מקובלת וכדו'.
3. ברמה חברתית – מומלץ לערוך היכרות ומפגשים מוקדמים עוד לפני תחילת הלימודים עם תלמידים בני אותה הכיתה/השכבה.
4. ברמה רגשית – מומלץ לשוחח עם הילד על תחושות לקראת המעבר, לרבות חששות ומתן לגיטימציה לתחושות השונות שמעלה הילד. במידה והילד חווה מתח רב, ייתכן ויש מקום לסיוע של איש מקצוע.

3. מתי מעבר עלול להתפתח למשבר?

כאשר נדרש שינוי בדפוס ההתנהגות, אך לאדם חוסר ביכולת ההתמודדות עם השינוי, תאבד תחושת הרצף ויווצר משבר. המצב יוגדר כמשבר כאשר מנגנוני פתרון הבעיות הרגילים אינם מתפקדים וכל ניסיון לפתור את המצב באמצעים בהם השתמשנו בעבר נכשל

4. כיצד מזהים סימני מצוקה בעקבות משבר?

כאשר הילד מתנהג באופן שונה מכפי שהיינו רגילים לראותו, ייתכן ומדובר במצוקה. בעקבות משבר, עלולים להופיע סימני אזהרה במספר מוקדים:

1. בתחום הגופני: מתח ופצעי בגרות, אכילת יתר, השמנה, אובדן תיאבון, עייפות, ובמקרים מסויימים גם תגובות רגרסיביות שאפיינו את הילד בגילאים צעירים יותר (בכי, תלות בהורים). ילדים עלולים להגיב בנסיגה, רגרסיה, להתנהגויות מוקדמות כגון פיתוח תלות מוגברת בהורים.
2. בתחום החברתי: צמצום והתכנסות, המנעות מחברים, או לחילופין היעדרויות ממושכות מהבית והתנהגות סיכונית.
3. בתחום הלימודי: קשיי ריכוז, ירידה ברמת הלימודים, המנעות מביצוע מטלות, היעדרויות מבית הספר.
4. בתחום הרגשי: פחדים, חרדות, דכדוך ועצב, תוקפנות, חוסר סובלנות ועצבנות. מה ניתן לעשות ?

5. האם כדאי לשתף את המסגרת המקבלת באינפורמציה בנוגע לילד שלי או "לפתוח דף חלק"?

מומלץ לחלוק, לפחות באופן חלקי, מידע אודות הילד עם בית הספר החדש. לא אחת, הרצון לפתוח "דף חלק" עלול לפגוע יותר מאשר להועיל, כיוון שבית הספר החדש לא יוכל לתת מענה מתאים לצרכי הילד אם לא יידע על כך (לדוגמא, לשבץ בכיתה עם מחנכת מסויימת והרכב כיתתי מתאים, או להציע סיוע רגשי/חברתי/לימודי רלוונטי).

6. הילד שלי מודאג אם לא יהיה עם החברים שרצה?

נעים תמיד להגיע עם חבר למקום חדש. עם זאת, לא תמיד הרצונות מתמלאים במלואם. במצב כזה, מומלץ להעביר לילד מסר שבו בית ספר חדש הוא גם הזדמנות לרכוש חוויות, היכרויות ומיומנויות חדשות. חשוב לזכור כי על פי רוב ניתן בסופו של דבר לעבור כיתה, אבל מומלץ לאפשר לילד זמן להסתגל למציאות החדשה ולא להעביר מסר של בהלה או מצוקה.

7. ילד לא קיבל מגמה או כיתה שרצה?

השיקול בשיבוץ למגמה מסויימת כולל הישגים והערכת התנהגות. לעתים, למרות רצון גדול הדבר אינו מתאפשר. במקרה כזה, חשוב להבין אם ניתן בהמשך לעבור ובמה הדבר תלוי. אם אכן ניתן לעבור, כדאי לבנות עם הילד תכנית לצמצום הפערים והשגת היעד. במידה ולא, חשוב להעביר מסר של קבלה, גיוס כוחות להצלחה במגמה בה שובץ, עידוד ותקווה.

8. האם יש ציפייה שהילד צריך לשנות הרגלים לקראת המעבר לעל יסודי?

התשובה היא אינדיבידואלית ותלויה בכל ילד בנפרד, בהתייחס לכוחות ולמיומנויות העומדים לרשותו. בכל מקרה, מומלץ לשוחח עם הילד ולעשות הערכת כוחות ויכולות לקראת המעבר. מומלץ להבין ולהכיר את הדרישות של המסגרת ולחשוב ביחד עם הילד מה יידרש ממנו, מה יצטרך לשנות ומה יוכל לשמר על מנת להצליח ולהינות גם במסגרת החדשה.